

RIO DE JANEIROTIK DATOR URANIOAREN ZINEMALDIA MAIATZEAN, ATOMOAZ ESTALITAKO EGIAK ERAKUSTERA

Gerra atomikoa, uranio meatzeek lagatako kalteak, zentral nuklearren hondakinak, klima aldaketari aurre egiteko balio ote dezakeen industria nuklearrak... Horiek eta energia atomikoaren beste hainbat osagai eta ikuspegi jorratzen dituzten filmak erakutsiko dira Uranium Film Festival zinemaldian, Brasilgo Rio de Janeiron, maiatzaren 19tik 29ra; giza-zibilizazioaren arriskurik handienaz dokumentalez bezala fikzioz ari diren filmak.

 PELLO ZUBIRIA KAMINO

Garrantzizkoa ote da Rio de Janeiron hamaikagarrenez maiatz honetan burutuko duten Uranioaren Film Zinemaldia? Oso, sinestekotan Berlinen Claus Biegert (Alemania, 1947) kazetari eta militante antinuklear zaharrari –Nuklearrik Gabeko Etorkizunaren Sariak (Nuclear-Free Future Awards) sortu zituenari–.

Alemanian Europako jendeek zinemaldia aurkeztean, apirilean, honela mintzatu da Biegert: “Plazerez egin dut *Uranium Film Festival*-en aurkezpena, bere indartzearen lekuko izan naizelako. Zinemaldi honek lan handia egiten du ahanzturaren kontra. Nuklearraren arazoa ez da bakarrik ez gaituztela horietaz informatzen, hori da kontuaren alde bat; arazoa da gauzok jakiten ditugunean ere berehala ahanzten ditugula. Oso garrantzitsua da nuklearraren aroarentzako amaiera bat aurkitzea. Gizakiok hasi genuen nuklearra eta gu guztioi dagokigu hari ematea bukaera. Gauza da, nola. (...) Horregatik 2010ean topo egin nuenean *Uranium Film Festival*-ekin, pentsatu nuen: ‘To, jada eman diagu urrats bat!’. Zinemaldi honi ez zaio gertatzen herri mugimenduei bezala borrokan ari direla aurrera egiteko, ez: hauek jada goia jo dute. Esan nahi dut, lortu dute maila bat, formatu bat, eta orain behar dutena da jendearengana iristea”.

Uranioaren Zinemaldia (portugesez *Urânio em Movimento*) deitzen da) 2010ean Brasilgo Rio de Janeiron sortu zuten Norbert G. Suchanek (Alemania, 1963) kazetariak eta Marcia Gomes

de Oliveira (Brasil, 1970) soziologoak. Suchanek ezaguna da Brasilen 1990eko hamarkadatik ingurumenaz, giza eskubideez eta zientziak egindako ikerketakazetaritza lanagatik; liburu, argazki eta filmetan bildu ditu Ipar Irlandatik hasi eta Palestinarainoko gatazketan eta Brasilen oihaneko jendeen artean ikusi eta bizi izandakoak.

Beyond Nuclear International erakunde antinuklearraren gunean Linda Pentz Gunterrek *Idea bitxi bat arrakasta handi bilakatu da* kronikan kontatu du Norbert Suchanek lehenbizikoz topatu zuenean tipo *pitzatu* samarra iruditu zitzaiola, bere baikortasun kutsagarriarekin: “Aipatu zidan abian jarri behar zuela zinemaldi bat soilik energia nuklearrari eta gerra atomikoari buruzko filmez osatua, munduan zehar

PLUTONIOAREN KUPULA,

'Hilobia' ere deitua, Marshall artxipelagoko Runit uhartean. 12 urtez AEBek leherrazitako bonba atomikoen hondar irradioaktiboak daude hormigoiz estalia, Ozeano Barearen erdian. Argazkia: Sea Gypsies.

SEA GYPSIES

mugituko zena. (...) Nik pentsatu nuen *Dr. Strangelove* eta *Godzilla* bezalakoak behin eta berriro eman ostean material faltan geratuko zela, zeren eta zenbat film egon zitekeen hortik energia nuklearra bezalako gai elkor eta ezkutukoaz? Nork nahiko zuen joan gerra nuklearrari buruzko pelikula etsigarriak ikustera? Ez zuen asko iraun behar zinemaldi hark, pentsatu nuen. Horrexegatik ematen du batzuetan hainbeste poza ekibokatu izanak”.

Pasatu zen Rioko lehen zinemaldia 2010ean eta 2011n Fukushima zentralaren istripu larriak erakutsi zien mundu osoko herritarrei atomoaren arrisku larriek hor zirautela, inork horiek aipatu ez arren. Geroztik, 2011n Rio de Janeiron eta Alemanian ere egin ostean, urtero lortu dute bai zinemal-

“Filmak dira nuklearren arriskuak ezagutarazteko bide onena”

Marcia Gomes

dia osatzea eta baita munduan zehar zabaltzea ere: Alemania, India, AEB, Kanada, Jordania, Portugal, Espainia (Almeria 2020an), eta abar. Bi aldiz, 2013an eta 2018an, egin dute AEBetan, ikustaldiak eskainiz hainbat hiritan eta bereziki Navajo jendearen lurretan,

Window Rocken –navajoek beren lurretan eta beren larruan nozitu dituzte AEBetako industria nuklearrak uranio bila eta militarrek arma atomikoak probatzeko lehertuz eragindako zauriak–.

2022ko edizioan, maiatzaren 19tik 26ra brasildarrek Rio de Janeiroko Arte Modernoaren Museoaren zinematikan ikusi ahal izango dituzte aurtengo zinemaldiko altxorrak. Gainerako mundutarrok, Internetetik eta libre ikusteko aukera edukiko dugu egun horietan. Aurrekoetan bezala, hautatu diren 41 filmen artean genero guztietakoak ikusi ahal dira: dokumental, esperimentuzko, marrazki bizidun, thriller, zientzia-fikzio, komedia, beldurrezko, humorezko... Posible da tartean industria nuklearraren propaganda nabarmena den baten bat ere ikustea,

antolatzaileek ez baitiote muzin egiten horrek gaia mahaira ekartzeko balio baldin badie. Programazioan eskaini duten zerrendako batzuk nabarmen-tzea merezi du.

Izarretako bat *Atomic Cover-up* (AEB, 2021) izanen da, izenburua *Ezkutatze atomikoa* edo *Atomoaz estalitakoak* euskaratu diezaiokegun dokumentala, zeinetan Greg Mitchellek erakusten dituen Nagasaki eta Hiroshiman amerikarrek leherrarazitako bonba atomikoen kalteen irudi orain arte ezkutuan gordeak. 1945eko maiatzean, leherketen biharamunean, bi ekipo aritu ziren txikizioak filmatzen, Japoniako albiste kate bateko ekipoa batetik eta AEBetako armadaren eliteko talde bat bestetik, jada ordurako suntsiketaren eta giza-kiengan eragindako erredura eta beste zauri ikaragarrien kolorezko irudiak jaso zituztenak.

“Gizakiok hasi genuen aro nuklearra; guri dagokigu hura bukatzeara”

Claus Biegert

Arthur McArthur jeneralak, ordea, irudi haiek *top secret* izendatu eta ez-kutarazi zituen eta bahituta egon dira hamarkada luzez. Bitartean, industria nuklearrak bere urrezko aroa bizi izan zuen eta arma atomikoen lasterketak

AEB eta Sobiet Batasunaz gain beste hainbat herrialde gehitu zituen lehiera. *Atomic Cover-up*-ekin Mitchellek lortu du irudi zentsuratu horietako asko jendeari erakustea. 2022ko gerra berrietan bizi dugun arrisku nuklearra gutxiesteko tentaldia sendatzeko moduko irudiak.

Sea Gypsies: The plutonium dome (“Itsasoko Ijitoak: Plutonioaren kupula”) izango da ziur arrakasta edukiko duen beste dokumental bat. Belaontzi batean itsasoak zeharkatuz bizi den familia batek bisitatzen ditu Marshall uharteak, Ozeano Barean, AEBetako armadak hidrogenozko bonba atomikoak probatzeko sakrifikatutakoak: hamabi urtean batez beste egunero Hiroshimakoa baino handiagoko bonba bat adina erradioaktibitate jaso zuten. XXI. mendeko marinel errariok iritsiko dira yankiek uharteetako batean plutonior

MHADIUHA

soziologoa eta Norbert G. Suchanek kazetariak.

kutsatutako hondakinak hormigoiz estali zituzten kupula bateraino. Jada Interneten libre ikus daitekeen lekukotasun hunkigarria.

Fukushimako istripuak bertako biztanleen artean eta bereziki etxera itzuli ezin dutenengan utzitako orbanak kontatzen dituzten filmak dira *Atomic Refugee Moms* ("Ama Errefuxiatu Atomikoak"), *Miyako* eta *The Invisible Island* ("Uharte ikusezina") japoniarrak. Frantzia egin da *Peur à fleur de peau* ("Beldurra hezurretaraino sartua"), lotzen dituen Fukushima gaur hondakin erradioaktiboekin bizi duten arazo larria eta Normandian La Hagueko hondakin atomikoen tratatze planta inguruetan bizi dutena.

"Nuklearraren arazoa ez da bakarrik ez gaituztela horietaz informatzen, arazoa ere da gauzok jakiten ditugunean ere berehala ahanzten ditugula"

Claus Biegert

Uranio meatzaritzaz ari da beste film sorta bat. *Bretagne radiieuse*-n ("Bretainia irradiatua") bertako herritarrek kontatzen dituzte aspaldiko meatzeek beren lur eta etxeetan utzitako kutsadurak. *L'Uranium de la*

Zentral nuklearren erregai erabilia birziklatzeko zain Narbonan (Okzitania).

L'URANIUM DE LA COLÈRE

Arlit herriko (Niger) herritar batek erakusten ditu Orano multinazionalak uranio meategia itxitakoan bere hartan lagatako hondakin kutsatuak.

L'URANIUM DE LA COLÈRE

colère-n ("Uranio madarikatua") Nigerren gaur bertan, nagusiki Frantziako zentral nuklearrak elikatzen duen uranioa erabiltzen duten lurraldeetako bizi ezina kontatzen da. Eta badira hari horretako gehiago Groenlandia, Kanada, Namibia eta abarretako kasuen inguruan filmatuak.

Irakurleak nahiago baldin badu atomaren distopiari zinismo pittin batez

erreparatzea, *Stalking Tchernobyl*-en ("Ezkutaketan Txernobylen") dauzka mundu osoko frikiak klase guztietako abentura ez legalak praktikatzen hango paraje post-apokaliptikoan. Aldiz, benetako beldurra maite badu, zinemaldian aurkeztuko diote *World War 4* ("Laugarren Mundu Gerra") zientzia-fikziozko serieari hartutako atal errealistenez osatua. On egin! ●

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
www.zinkunegioptika.com

LAPIMA Eguzkitako betaurreko bilduma berria